

המוסיקה והעולם – מחשבות ורעיונות

אילון אבירם

המאזין

אם נגדיר מוסיקה כחוויה באמצעות צלילים, הרי שהיא יכולה להיות במרכז תשומת ליבו של המאזין או להיות רק חלק מחוויה. בעת השמעת המוסיקה יכולות להתקיים רמות שונות של האזנה וריכוז:

1. המוסיקה כרקע בעת פעילות פיסית או קוגניטיבית שאינה קשורה למוסיקה, בעבודה לדוגמה.
2. המוסיקה כרקע לפעילות פיסית או קוגניטיבית הקשורה למוסיקה, ריקוד לדוגמה.
3. המוסיקה כרקע וחיזוק של חוויה שאינה מוסיקלית, בקולנוע לדוגמה.
4. האזנה למוסיקה תוך פעילות קוגניטיבית הכוללת מחשבות שאינן מוסיקליות מסוגים שונים: סיפור לדוגמה.
5. האזנה למוסיקה תוך פעילות קוגניטיבית הכוללת מחשבות מוסיקליות מסוגים שונים: ניתוח, נגינה.
6. פעולת היצירה המוסיקלית.

היצירה

המוסיקה היא מופשטת והעולם הוא מוחשי. אפשר לנסות ולסווג יצירות מוסיקליות לפי קשר לתכנים שאינם מוסיקליים, או לאורך ציר הנע בין המוחשי למופשט:

1. יצירה עם טקסט: (שיר, אופרה).
2. יצירה המתארת סיפור (שוליית הקוסם, פר גינט).
3. מוסיקה המלווה התרחשות קבועה שאינה מוסיקלית (תיאטרון, קולנוע, פולחן).
4. יצירה המתארת אווירה או נוף ("הפסטורלית", "הים").
5. יצירה אבסולוטית הבנויה ממוסכמות מוסיקליות (לדוגמה, מוסיקה טונלית הכוללת מנגינה, קדנצות הרמוניות, משקל, פיסוק וכד').
6. יצירה אבסולוטית ללא מרכיבים מוסיקליים מקובלים (מוסיקה אמנותית של המאה העשרים).

מוסיקה פונקציונלית

1. אקסטרנית
2. תלויה ומותאמת לתכנים חוץ מוסיקליים
3. מבנה רופף וגמיש המותאם לתכנים חיצוניים
4. משתלבת בחוויה כוללת שאינה רק מוסיקלית
5. מיועדת לעורר רגשות מסויימים
6. מתארת את "העולם"

מוסיקה אבסולוטית

1. אינטרינזית
2. עומדת בפני עצמה
3. מבנה-על בעל חוקיות והגיון פנימי
4. מעניקה חוויה מוסיקלית בלעדית
5. אינה מיועדת לעורר רגשות מסויימים
6. מתארת את "המוסיקה"